

บทความ

เรื่อง "เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี ๒๐๑๕"

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครอบคลุมประเทศจีน ญี่ปุ่น และเกาหลี (เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้) และหมายรวมถึงไต้หวัน และมองโกเลีย เป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอย่างสูง และเป็นศูนย์กลางทางการค้าที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของโลก รวมถึงเป็นหนึ่งในภูมิภาคที่ประสบปัญหาทางการเมืองและความมั่นคงแห่งหนึ่งในปัจจุบัน อาทิ กรณีพิพาทแย่งชิงกรรมสิทธิ์เหนือผืนน้ำเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ (Spratly Islands) และหมู่เกาะพาราเซล (Paracel Islands) ระหว่างจีนและไต้หวัน กรณีพิพาทเหนือหมู่เกาะเตียวหยูระหว่างจีนและญี่ปุ่น ปัญหาการทดลองนิวเคลียร์ในเกาหลีเหนือ และปัญหาความกดดันจากการแยกตัวจากจีนแผ่นดินใหญ่ของไต้หวัน เป็นต้น ทั้งนี้ บทบาทของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี ๒๐๑๕ ทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม สรุปได้ ดังนี้

๑) จีนในปี ๒๐๑๕ : เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

ด้านการเมือง การเมืองของจีนในปี ๒๕๕๗ มีสาระสำคัญ ๕ เรื่อง ได้แก่ ๑) การกระชับอำนาจของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ซึ่งเน้นนโยบาย Strong state และ Strong leader ซึ่งปัจจุบันประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งทั้งการเมืองและกองทัพควบคู่กัน ซึ่งต่างจากเดิมที่ประธานาธิบดีจะบริหารงานทางการเมืองเพียงอย่างเดียว รวมถึงผลักดันนโยบาย "Leading small group" หรือ "กลุ่มย่อยนำ" ในด้านต่างๆ โดยจะมีการจัดประชุมคณะทำงานกลุ่มย่อยดังกล่าวเป็นประจำเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการพัฒนาของประเทศด้านความมั่นคงของรัฐ (Development reform) ๒) การปราบปรามคอร์รัปชันอย่างเข้มข้น เนื่องจากเป็นเรื่องที่ประชาชนชาวจีนให้ความสำคัญอย่างสูง ๓) การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจากภายในประเทศ แทนที่การส่งออก ๔) การแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อยและการก่อการร้ายในประเทศ ซึ่งปัจจุบันจีนยังมีชนกลุ่มน้อยไร้สัญชาติเป็นจำนวนมาก และกลุ่มชนดังกล่าวยังได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และ ๕) การปฏิรูปนโยบายต่างประเทศ จากเดิมที่เป็น Rule follower เป็น rule maker เช่น การใช้นโยบายกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ผ่านการจัดตั้งโครงการต่างๆ อาทิ การฟื้นฟูเส้นทางสายไหม รวมถึงจีนจะมีการเฉลิมฉลองการครบรอบ ๑๐๐ ปีพรรคคอมมิวนิสต์จีน และครบรอบ ๑๐๐ ปีของการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี ๒๕๕๒ (ค.ศ.๒๐๑๔)

นอกจากนี้ จีนยังมีนโยบายเพื่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบันที่สำคัญ ๔ ประการ ได้แก่ ๑) เข้มงวดในการปกครองพรรคและต่อต้านคอร์รัปชัน ๒) สร้างสังคมมั่งคั่ง ๓) ปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างจริงจัง และ ๔) พัฒนาหลักนิติธรรม

ด้านเศรษฐกิจ ปัจจุบันรัฐบาลจีนประกาศใช้นโยบาย "New normal" หรือ "ภาวะโตต่ำลง" หมายถึง การเติบโตที่ช้าลงแต่มีคุณภาพและมั่นคง เนื่องจากประสบปัญหาการชะลอตัวทางเศรษฐกิจโลก โครงสร้างภายในไม่สมดุล และเศรษฐกิจฟองสบู่ในประเทศ ในปีที่ผ่านมา มูลค่าการเติบโตทางเศรษฐกิจจีนเติบโตเพียงร้อยละ ๗.๔ ซึ่งถือเป็นการเติบโตที่ต่ำที่สุดในรอบ ๒๔ ปีของการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน โดยทางการจีนได้ให้เหตุผลว่า เป็นความตั้งใจที่ต้องการให้เศรษฐกิจจีนเติบโตช้าลง ซึ่งปี ๒๕๕๗ จีนเน้นการพึ่งพาจากต่างประเทศเพียงด้านการลงทุนเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เศรษฐกิจโตต่ำกว่าเป้าหมาย สำหรับในปี ๒๕๕๘ นั้น จีนจะปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ มีนโยบายส่งเสริมการบริโภคภายในประเทศแทนการส่งออก เพื่อให้จีนเป็นสังคมที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ และเป็นสังคมที่อยู่ดีกินดีอย่างทั่วหน้า รวมถึงมีแผนพัฒนาความเป็นเมืองสู่ชนบท เพื่อแก้ปัญหาแรงงานพลัดถิ่นหรือแรงงานต่างด้าว ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนสูงถึง ๓๐๐ ล้านคน โดยได้ตั้งเป้าหมายเพื่อลดแรงงานดังกล่าวให้ได้ร้อยละ ๒๐ รวมถึงคาดหวังว่าแผนดังกล่าวจะสามารถช่วยยกระดับรายได้ให้แก่แรงงานของจีนในภาพรวม (ปัจจุบันจีนจัดอยู่ในประเทศ Lower to middle income country และมีเป้าหมายเป็น Higher income country ให้ได้ในปี ๒๕๕๒)

ในภาพรวม นโยบาย New normal จะเน้นความสำคัญของการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โดยใช้กลไกทางตลาดส่งเสริมนวัตกรรม และส่งเสริมการบริโภค ซึ่งจะเน้นการปฏิรูปประเทศ ๙ ด้าน ได้แก่ ๑) การบริหารประเทศ (Administrative approval) ๒) การลงทุน (Investment) ๓) กลไกตลาด (Pricing) ๔) ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (Monopolistic sector) ๕) การให้สัมปทาน (Franchising) ๖) การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐภาคบริการ (Government purchase of services) ๗) ตลาดทุน (Capital market) ๘) การปฏิรูปด้านการเงินและการธนาคาร (Market access for private bank) และ ๙) การลงทุนทางตรงต่างประเทศ (Outbound investment)

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีนักเศรษฐศาสตร์ ๒ ค่าย ที่มีความเห็นที่แตกต่างต่อการชะลอตัวของเศรษฐกิจจีน ได้แก่ ๑) ค่ายแรก มีมุมมองเชิงบวก นำโดยศาสตราจารย์ Lin Yifu ที่เห็นว่าการชะลอตัวของเศรษฐกิจจีนเป็นเพียงปรากฏการณ์ New normal โดยเชื่อว่าการชะลอตัวดังกล่าว เกิดจากปัจจัยการฟื้นตัวอย่างเชื่องช้าของเศรษฐกิจโลก และประเทศส่วนใหญ่ประสบปัญหาเศรษฐกิจถดถอยมากกว่าจีน รวมถึงเชื่อว่าจีนยังมีศักยภาพและโอกาสเติบโตทางเศรษฐกิจได้อีกมาก ทั้งด้านการขยายตลาดภายในประเทศและการลงทุน อาทิ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม และความเป็นเมือง นอกจากนี้เห็นว่า จีนนับเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจมหภาคที่แข็งแกร่งและเอื้อต่อการขยายการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ เช่น ปัจจุบันรัฐบาลจีนมีสัดส่วนหนี้สาธารณะเพียงร้อยละ ๔๐ ของ GDP ในขณะที่มีการออมของภาคเอกชนสูงถึงร้อยละ ๕๐ ของ GDP รวมถึงมีปริมาณทุนสำรองเงินตราต่างประเทศสูงที่สุดในโลกถึง ๔ ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ในภาพรวมจึงเห็นว่า จีนจะยังคงเป็นเครื่องยนต์หลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก หรือคิดเป็นสัดส่วนสูงถึง ๑ ใน ๓ ของการเติบโตของเศรษฐกิจโลก ๒) ค่ายที่สองมีมุมมองเชิงลบ นำโดยศาสตราจารย์ Paul Krugman นักเศรษฐศาสตร์ชาวสหรัฐฯ ที่มองว่าการที่เศรษฐกิจถดถอยนั้น หมายถึงการเข้าสู่ภาวะ New low ของจีน ซึ่งเห็นว่า การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจีนที่แต่เดิมพึ่งพาการส่งออกสูง มาสู่การบริโภคภายในไม่ใช่เรื่องง่าย รวมถึงเห็นว่า จีนอาจไม่สามารถเพิ่มการลงทุนในระดับสูงได้อีกต่อไป เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานในประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาประชากรสูงวัยที่เพิ่มสูงขึ้น และผลพวงจากนโยบายลูกคนเดียว ที่ทำให้แรงงานวัยทำงานของจีนมีสัดส่วนที่น้อยลงในปัจจุบัน ทั้งนี้ เห็นว่า จีนควรรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจไม่ให้เกิดถดถอยมากขึ้นจนอาจก่อให้เกิดภาวะเงินฝืดเรื้อรังในอนาคตได้

ทั้งนี้ ยังมีมุมมองของนักวิชาการอื่นๆ ที่มีความเห็นที่แตกต่างกันไป อาทิ แซมมวล ฮันดิงตัน นักรัฐศาสตร์ชาวสหรัฐฯ ที่เห็นว่า การเติบโตของจีนจะไม่มีผลกระทบต่อโลกมากนัก หากเปรียบเทียบกับสหรัฐฯ เนื่องจากมี soft power น้อยกว่า ขณะที่นักวิชาการบางส่วนมีความเห็นต่างว่า จีนมีศักยภาพมากกว่าสหรัฐฯ โดยเปรียบเทียบ เนื่องจากจีนใช้เวลาในการพัฒนาเศรษฐกิจ (๓๐ปี) เพื่อขึ้นมาเป็นประเทศมหาอำนาจสั้นกว่าสหรัฐฯ (๑๐๐ปี) รวมถึงจีนมีจำนวนประชากรมากกว่าสหรัฐฯ ขณะที่ปริมาณพื้นที่เท่ากัน จึงทำให้ทั้งสองประเทศมีจุดต้นทุนไม่เท่ากัน นอกจากนี้ จอห์น ไนซ์บิตต์ นักเศรษฐศาสตร์ชาวสหรัฐฯ ให้ความเห็นว่า หากพิจารณาจากกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว จีนน่าจะมีศักยภาพมากที่สุด และถ้าจีนเติบโตเต็มที่แล้ว ก็จะเป็น model ที่สำคัญของโลก เป็นต้น

นอกจากนี้ ปัจจุบันจีนยังมีอีกหนึ่งนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ นโยบาย Silk Road Economic Belt หรือเส้นทางสายไหมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเส้นทางทางการค้าที่มีมาแต่อดีต และจีนได้ริเริ่มฟื้นฟูขึ้นอีกครั้งในปี ๒๕๕๖ ภายใต้นโยบายของประธานาธิบดีสี จิ้น ผิง โดยใช้แนวคิดยุทธศาสตร์ “One belt one road” ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาและสร้างเส้นทางคมนาคมที่ครอบคลุม ๒ เส้นทาง ได้แก่ ๑) Silk Road Economic Belt เป็นเส้นทางทางเศรษฐกิจทางบก มีลักษณะคล้ายแถบเส้นเข็มขัดที่เชื่อมโยงจากฝั่งตะวันตกของจีน ผ่านเอเชียกลาง เอเชียตะวันตก และไปสุดที่ยุโรป (ออสเตรีย) และ ๒) 21st Century Maritime Silk Road เป็นเส้นทางทางทะเล ที่เชื่อมโยงจากท่าเรือทางตอนใต้ของจีน ผ่านภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง แอฟริกาตะวันออก และไปสุดที่ยุโรป (เบลเยียม) ซึ่ง Maritime Silk Road ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการขยายผลประโยชน์ระหว่างจีนกับประเทศต่าง ๆ

ครอบคลุมหลายภูมิภาค โดยเฉพาะอาเซียน ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาโครงการดังกล่าวให้เป็นผลสำเร็จ จีนได้ประกาศจัดตั้งธนาคารสำคัญ ๓ แห่ง ได้แก่ ๑) ASEAN Infrastructure Investment Bank :AIIB หรือ "ธนาคารเพื่อการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเอเชีย" มีเงินลงทุนเริ่มต้น ๑๐ พันล้านดอลลาร์ ๒) New Development Bank: NDB หรือ "ธนาคารเพื่อการพัฒนาใหม่" ของพันธมิตรกลุ่ม BRICS ได้แก่ บราซิล, รัสเซีย, อินเดีย, จีน, และแอฟริกาใต้ มีเงินลงทุนเริ่มต้น ๑๐๐ พันล้านดอลลาร์ และ ๓) Silk Road Fund หรือ "กองทุนเส้นทางสายไหม" มีเงินลงทุน ๔๐ พันล้านดอลลาร์ นอกจากนี้ จีนยังมีเงินลงทุนเพื่อสนับสนุนโครงการ GMS อีก ๕๐ พันล้านดอลลาร์ ทั้งนี้ อาเซียนจะได้ประโยชน์จากการจัดตั้งธนาคารดังกล่าวและควรมีโครงการเพื่อใช้ประโยชน์ดังกล่าวโดยเร็ว ซึ่งไทยควรใช้เวทีอาเซียนให้เป็นประโยชน์มากขึ้น

ด้านสังคม จีนประสบปัญหาประเด็นด้านสังคมที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม ซึ่งจีนมีนโยบายผลักดันเศรษฐกิจแบบพอเพียงและยั่งยืนในระยะยาว รวมถึงมีนโยบายเพื่อผลักดันอุตสาหกรรม high technology ในประเทศมากขึ้น เพื่อให้ประเทศหลุดพ้นจากกับดัก Middle income trap ๒) การพัฒนาความเป็นเมืองสู่ชนบท เพื่อแก้ปัญหาแรงงานพลัดถิ่น และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งจีนควรมีกฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงานดังกล่าว และ ๓) ปัญหาการเข้าสู่สังคมชราภาพ (Aging society) ของจีน ซึ่งจัดอยู่ในอันดับต้นๆ ของโลก หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งหมด ซึ่งมีแนวโน้มว่าจีนจะยกเลิกนโยบายลูกคนเดียวในอนาคต

๒) เกาหลีใต้ในปี ๒๐๑๕ : เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจเกาหลีมีการชะลอตัวลงที่ร้อยละ ๔ ในปี ๒๕๕๗ และร้อยละ ๓.๗ ในปี ๒๕๕๘ ตามลำดับ เนื่องจากการบริโภคภาคครัวเรือนที่ลดลง เนื่องจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ๑) หนี้ภาคครัวเรือนสูงขึ้นเนื่องจากปัญหาการเข้าสู่สังคมชราภาพของประเทศ ซึ่งมีอัตราผู้สูงวัยเกิน ๖๕ ปี กว่า ๑ ใน ๔ ของประชากร ส่งผลให้การใช้จ่ายในประเทศลดลง ๒) มูลค่าการส่งออกลดลง เนื่องจากผลกระทบจากภาวะถดถอยของเศรษฐกิจ และการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นของตลาดโลก ซึ่งส่งผลให้ค่าเงินวอนอ่อนตัวลง อย่างไรก็ตาม ภาคการท่องเที่ยวกลับมีมูลค่าสูงขึ้น โดยมีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเดินทางไปเกาหลีเพิ่มมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา รวมถึงนักท่องเที่ยวไทย ทั้งนี้ จากภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอย ในภาพรวมผลกระทบต่อประเทศไทยคาดว่าจะไม่มากนัก เนื่องจากไทยไม่ใช่คู่ค้าที่สำคัญของเกาหลี และมีมูลค่าการส่งออกไปยังเกาหลีในปริมาณไม่สูงนัก ทั้งนี้ แนวทางเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจถดถอยในเกาหลีเห็นว่า ภาครัฐควรมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างจริงจัง และควรส่งเสริมการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ไม่ให้กระจุกตัวอยู่เพียงธุรกิจขนาดใหญ่เท่านั้น

ด้านการเมือง การเมืองเกาหลีใต้ถือว่ามีความมั่นคง ซึ่งมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากกว่า ๓๐ ปี และมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐและเป็นผู้บัญชาการกองทัพ ดำรงตำแหน่งวาระละ ๕ ปี รวมถึงมีกฎหมายที่เข้มงวด อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประธานาธิบดี พัก กึน-ฮเย นับเป็นประธานาธิบดีหญิงคนแรกของเกาหลีใต้ และของภูมิภาคเอเชียตะวันออก ซึ่งยังเป็นประเด็นที่ทั่วโลก ยังคงเฝ้าจับตามองว่าประธานาธิบดี พัก กึน-ฮเย จะสามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจเกาหลีให้กลับมาเติบโตเหมือนเดิมได้หรือไม่ ท่ามกลางแรงกดดันที่ไม่สนับสนุนการทำงานเพศหญิงในภาคบริหารของภูมิภาคเอเชียตะวันออก ทั้งนี้ นโยบายปัจจุบันของเกาหลีในการผลักดันการเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่ ๑) เร่งผลักดันเศรษฐกิจประเทศ ๒) ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ๓) ปฏิรูปกฎหมายของประเทศ ๔) ร่วมมือกับประชาคมโลก ๕) มีนโยบายการรวมชาติ และ ๖) ส่งเสริมด้านวัฒนธรรม

ด้านสังคม เนื่องจากเกาหลีใต้เป็นอีกประเทศที่ได้ก้าวเข้าสู่สังคมชราภาพแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้มีอัตราการว่างงานในประเทศเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงภาครัฐจะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการที่สูงขึ้น ดังนั้น ในปี ๒๐๑๕ เกาหลีควรเร่งดำเนินการ ได้แก่ ๑) จัดการความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ๒) กระตุ้นการใช้จ่ายภาคครัวเรือนในประเทศ ๓) แก้ไขอัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้น และ ๔) แก้ไขปัญหาการเข้าสู่สังคมชราภาพของประเทศ ทั้งนี้ เพื่อเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ชะลอตัวของประเทศในปัจจุบัน

๓) ญี่ปุ่นในปี ๒๐๑๕: เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจของญี่ปุ่นภายใต้นโยบาย "อาเบะโนมิกส์" ของนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น นายชินโอะ อะเบะ เริ่มปรับตัวดีขึ้น หลังจากที่อยู่ในสถานะถดถอยอย่างต่อเนื่อง อาทิ GDP โตเพียงร้อยละ ๒ ประสบภาวะเงินฝืดมีอัตราการว่างงานเพิ่มสูงถึงร้อยละ ๕ และมีการลงทุนภาคเอกชนในประเทศน้อย ทั้งนี้ นโยบาย "อาเบะโนมิกส์" หมายถึง นโยบายเพื่อการหลุดพ้นจากความตกต่ำทางเศรษฐกิจ และเพิ่มพูนความมั่งคั่ง ซึ่งประกอบด้วยมาตรการสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) มาตรการทางการเงิน โดยการอัดฉีดเงินรัฐบาลเข้าสู่อุตสาหกรรมต่างๆ การผ่อนคลายทางการเงิน และปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศและระบบธนาคาร ส่งผลให้ค่าเงินเยนอ่อนค่าลง -> ส่งออกเพิ่มขึ้น -> ทุนเพิ่มสูงขึ้น -> กำไรภาคเอกชนเพิ่มสูงขึ้น ๒) มาตรการทางการคลัง โดยเพิ่มการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒ ของ GDP เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระบบของประเทศและภูมิภาคที่ประสบภัยธรรมชาติ และ ๓) การปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มศักยภาพของเศรษฐกิจญี่ปุ่นให้เติบโตอย่างมั่นคงในระยะยาว โดยใช้มาตรการต่างๆ ที่จะทำให้บริษัทญี่ปุ่นมีกำไรเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มกำลังแรงงาน เพิ่มอัตราเงินเฟ้อเป็นร้อยละ ๑-๒ เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของภาคเอกชน ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลเพื่อให้ประชาชนนำเงินไปลงทุนมากขึ้น ลดขั้นตอนกฎระเบียบเพื่อสนับสนุนการลงทุน อุดหนุนด้านการเงินแก่ธุรกิจ SMEs รวมถึงส่งเสริมการใช้ทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ อาทิ ส่งเสริมการทำงานของผู้หญิงในภาคแรงงานเพิ่มขึ้น

ด้านการเมือง การบริหารประเทศภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น นายชินโอะ อะเบะ มีนโยบายทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม อาทิ การเน้นการปฏิรูปภายในประเทศ และการใช้กฎหมายแบบ State secret law ซึ่งจะไม่เปิดเผยทุกเรื่องในการบริหารประเทศแก่สาธารณชน รวมถึงการมีนโยบายด้านความมั่นคงอย่างเข้มงวด ผ่านการจัดตั้งสภาความมั่นคงแห่งชาติ ออก National defense program ฉบับใหม่ เพื่อเน้นสมรรถนะกองกำลัง กระชับความสัมพันธ์กับพันธมิตร

ด้านสังคม เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ได้ก้าวเข้าสู่สังคมชราภาพสูง หรือสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Ultra aged society) ส่งผลให้ภาวะการว่างงานในประเทศสูงขึ้น ภาครัฐจึงมีนโยบายปรับกฎหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจและเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น อาทิ การเปิดโอกาสให้ผู้หญิงสามารถเลื่อนขั้นการทำงานในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงเปิดโอกาสรับแรงงานชาวต่างชาติในระดับล่างมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม

๔) ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตกอยู่ในภาวะชะลอตัวต่อเนื่องจากปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออกของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะจีนและญี่ปุ่นซึ่งเป็นผู้ค้าหลักของไทย อย่างไรก็ตาม ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP) สูงกว่ากลุ่มประเทศตลาดหลักเก่า อาทิ สหภาพยุโรปและสหรัฐฯ อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงเป็นตลาดที่มีศักยภาพสำหรับไทย และมีบทบาทในการชี้นำเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน

ที่มา: การสัมมนาประจำปี เรื่อง "เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี ๒๐๑๕" โดยสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ร่วมกับคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่

พฤหัสบดีที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

ส่วนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
สำนักเอเชีย แอฟริกา และยุโรปตะวันออก
กรกฎาคม ๒๕๕๘